

IZVEŠTAJ
O PRIMENI ZAKONA
O ZAŠTITI UZBUNJIVAČA
-Statistika i iskustva-
2015-2020

Ministarstvo pravde

Jun 2021

SADRŽAJ

Uvod	3
Metodologija.....	4
Sažetak rezultata istraživanja	4
Analiza rezultata istraživanja.....	17
Spoljašnje uzbunjivanje	29

UVOD

Zakon o zaštiti uzbunjivača („Sl.glasnik RS“, broj 128/14) usvojen je sa ciljem da pruži sveobuhvatnu i efikasnu zaštitu uzbunjivača. Zakonodavac je time ispunio mere i aktivnosti predviđene Konvencijom Ujedinjenih nacija za borbu protiv korupcije (član 33.), Građanskopravnom konvencijom protiv korupcije Saveta Evrope (član 9.), preporuke Grupe država za borbu protiv korupcije Saveta Evrope (GRECO) i Nacionalnom strategijom za borbu protiv korupcije za period od 2013. do 2018. godine i pratećim Akcionim planom. Uspostavljanje normativnog okvira bio je prvi korak ka sistemskom poboljšanju zaštite uzbunjivača.

Revidiranim akcionim planom za Poglavlje 23, usvojenim 10. jula 2020. godine, aktivnost 2.2.7.2., predviđena je kontinuirana izrada godišnjih izveštaja kojim se prati sprovođenje Zakona o zaštiti uzbunjivača.

Izveštaj se sačinjava jednom godišnje, počev od 2016. godine. Izveštaj o primeni Zakona o zaštiti uzbunjivača ima, između ostalog, za cilj ispunjavanje kontinuirane obaveze Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa iz aktivnosti 2.2.7.2. Rezultat sprovođenja preporuke je uspostavljen novi pravni okvir za zaštitu uzbunjivača i obezbeđena njegova efikasna primena u praksi. Indikator uticaja sprovođenja preporuke je pozitivna ocena Evropske komisije u Izveštaju o napretku Srbije, kao i broj pokrenutih i pravnosajno okončnih postupaka za zaštitu uzbunjivača. Pokazatelj rezultata aktivnosti 2.2.7.2. je izrađen i objavljen izveštaj Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa sa detaljnim statističkim podacima.

Izveštaj o primeni Zakona o zaštiti uzbunjivača ima za cilj da prikupi podatke o sudskim predmetima u vezi sa uzbunjivanjem, postupcima unutrašnjeg uzbunjivanja u ministarstvima, kao i da ih, gde je to moguće, uporedi sa rezultatima iz prethodnih izveštaja o primeni Zakona o zaštiti uzbunjivača. Izveštaj o primeni Zakona o zaštiti uzbunjivača obuhvata period od juna 2015. godine, odnosno od početka primene zakona zaključno sa 31.12. 2020. godine.

METODOLOGIJA

Istraživanje o sudskim predmetima u vezi sa uzbunjivanjem sprovedeno je u skladu sa metodologijom redovne godišnje evidencije rada sudova o broju i toku predmeta u vezi sa uzbunjivanjem.

Prikupljanje podataka o unutrašnjem uzbunjivanju realizovano je tako što su ministarstva popunila prethodno pripremljene upitnike (koji su korišćeni i za istraživanje iz 2015. godine, kao i Drugi, Treći i Četvrti izveštaj), a inspekciji rada i upravnoj inspekciji poslali su posebni upitnici s obzirom da su nadležni da vrše nadzor nad primenom Zakona o zaštiti uzbunjivača.

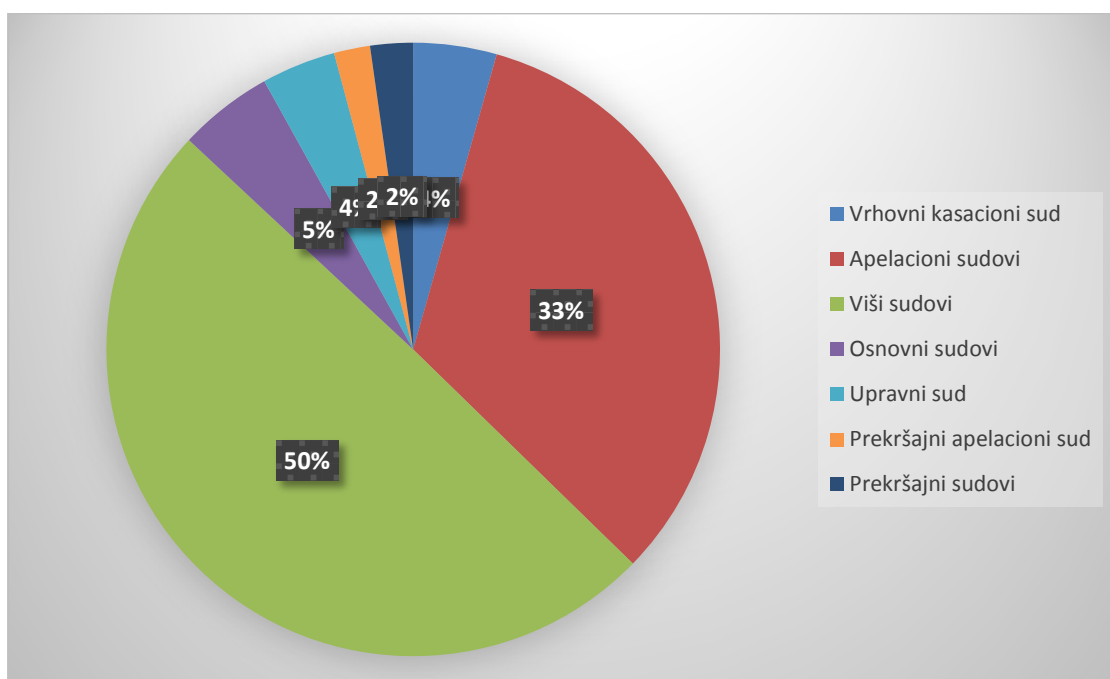
SAŽETAK REZULTATA ISTRAŽIVANJA

A. SUDSKA STATISTIKA

Rešeni predmeti

- ✓ Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine rešeno je **ukupno 842 predmeta**. Broj rešenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 37 predmeta, u Apelacionim sudovima 277 predmeta, u Višim sudovima 418 predmeta, u Osnovnim sudovima 42 predmeta, u Upravnom sudu 33 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu 16 predmeta i u Prekršajnim sudovima 19 predmeta.

	2015-2020
Vrhovni kasacioni sud	37
Apelacioni sudovi	277
Viši sudovi	418
Osnovni sudovi	42
Upravni sud	33
Prekršajni apelacioni sud	16
Prekršajni sudovi	19
UKUPNO	842

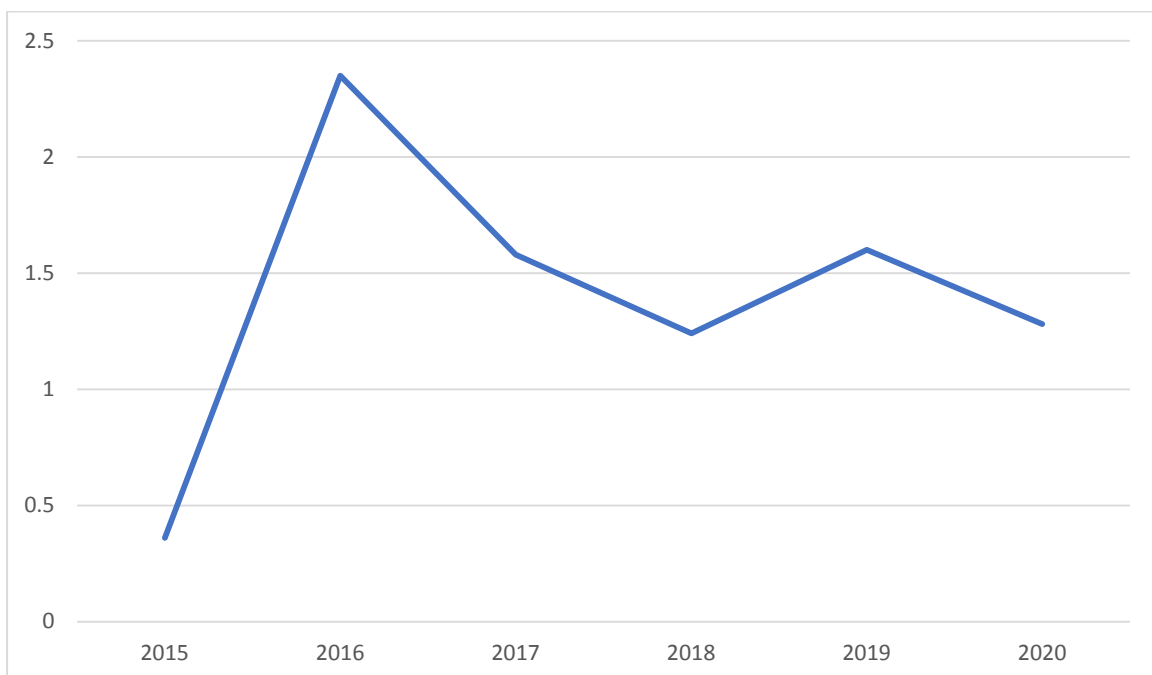
Kada se uporede podaci po kalendarskim godinama od dana početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača, evidentno je da je najveći broj rešenih predmeta zabeležen u 2016. godini, što je u vezi sa povećanim prilivom broja predmeta, kao jednom od posledica donošenja novog zakona. Tako je u 2015. rešeno ukupno 36 predmeta, u 2016 godini 235 predmeta, u 2017 godini 158 predmeta, u 2018. godini

ukupno 124 predmeta, u 2019. godini ukupno 160 predmeta i u 2020. godini ukupno 128 predmeta.

Tabela prikazuje uporedni pregled kretanja broja rešenih predmeta u svim sudovima u Republici Srbiji od 2015. do 2018. godine.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vrhovni kasacioni sud		1	9	7	7	13
Apelacioni sudovi	9	80	55	36	53	44
Viši sudovi	21	142	83	59	64	48
Osnovni sudovi	6	9	3	5	13	6
Upravni sud				8	14	11
Prekršajni apelacioni sud		1	3	5	4	3
Prekršajni sudovi		2	5	4	5	3
UKUPNO	36	235	158	124	160	128

Iz donjeg grafikona se može uočiti trend smanjivanja broja rešenih predmeta, što se može smatrati posledicom smanjenog priliva predmeta.

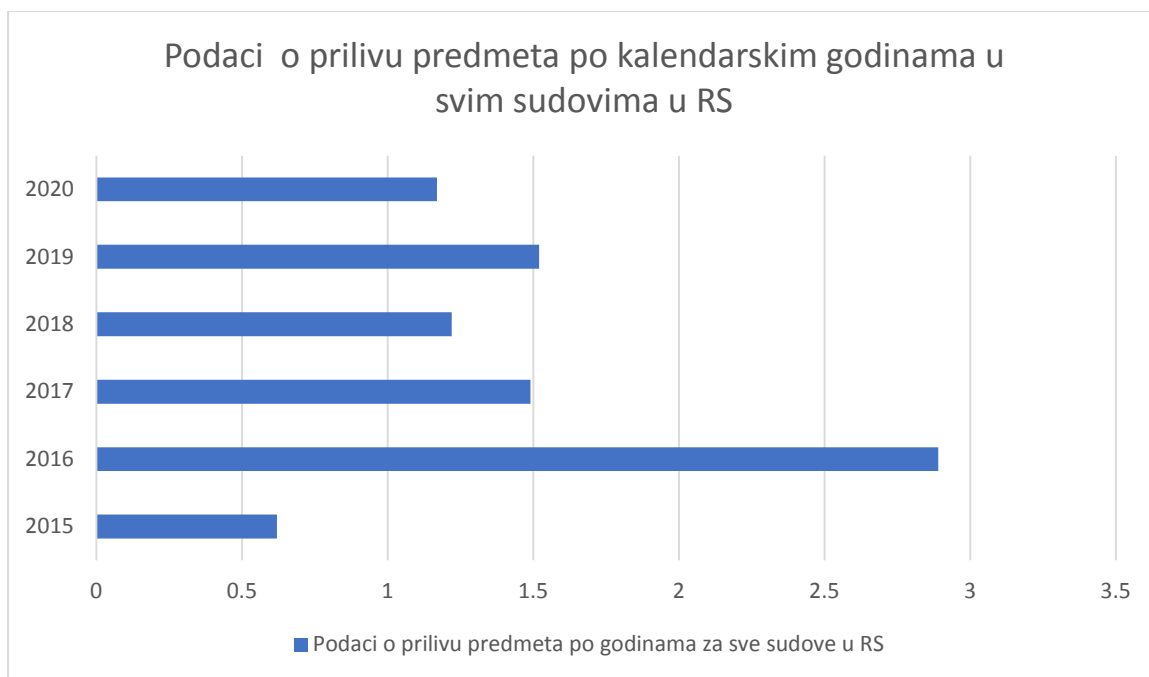

Primljeni predmeti

Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine **primljeno je ukupno 891 predmeta**. Broj ukupno primljenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 42 predmeta, u Apelacionim sudovima 285 predmeta, u Višim sudovima 441 predmeta, u Osnovnim sudovima 48 predmeta, u Upravnom sudu 40 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu 16 predmeta i u Prekršajnim sudovima 19 predmeta.

	2015-2020
Vrhovni kasacioni sud	42
Apelacioni sudovi	285
Viši sudovi	441
Osnovni sudovi	48
Upravni sud	40
Prekršajni apelacioni sud	16
Prekršajni sudovi	19
UKUPNO	891

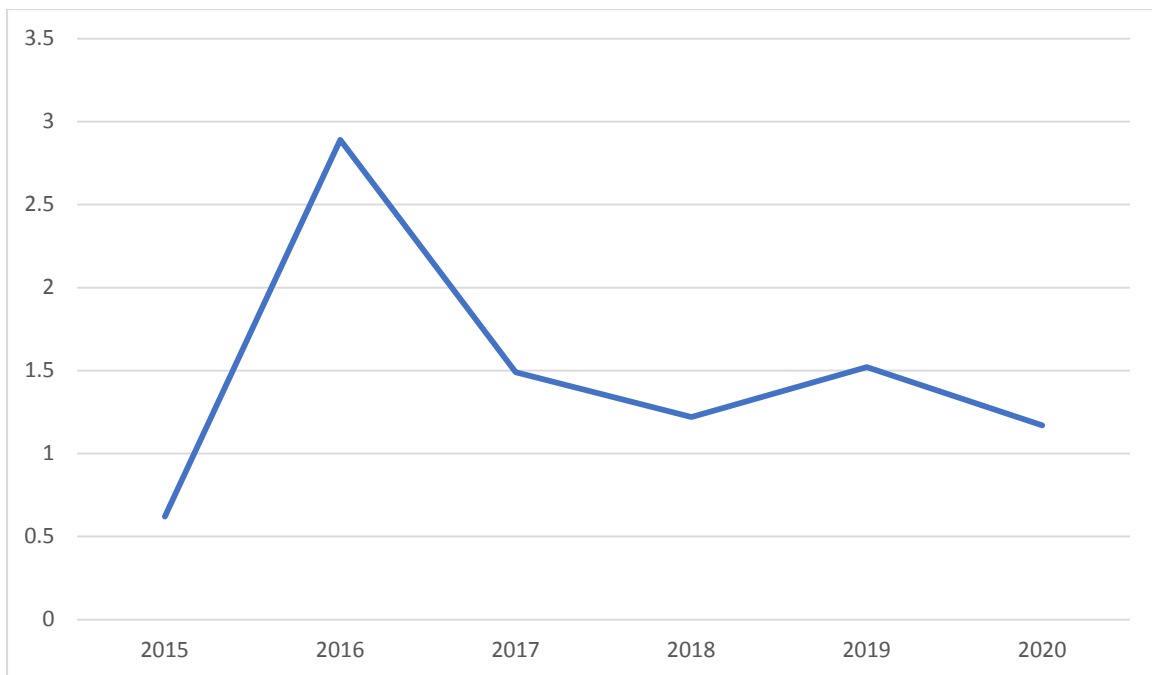
Kada se uporede podaci o primljenim predmetima po kalendarskim godinama od dana početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača, evidentno je da je najveći priliv predmeta zabeležen u 2016. godini. Nakon 2016. godine, beleži se trend smanjivanja priliva predmeta. Tako je u 2015. godini primljeno ukupno 62 predmeta, u 2016. godini 289 predmeta, u 2017. godini 149 predmeta, u 2018. godini ukupno 122 predmeta, u 2019. godini ukupno 152 predmeta i u 2020. godini ukupno 117 predmeta.

U donjoj tabeli nalaze se podaci o **ukupnom broju primljenih predmeta** po sudovima po kalendarskim godinama.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vrhovni kasacioni sud		5	11	6	10	10
Apelacioni sudovi	13	82	54	32	58	46
Viši sudovi	42	184	69	52	54	40
Osnovni sudovi	7	14	4	11	5	7
Upravni sud				12	17	11
Prekršajni apelacioni sud		1	5	3	5	2
Prekršajni sudovi		3	6	6	3	1
UKUPNO	62	289	149	122	152	117

Iz donjeg grafikona može se uočiti trend opadanja priliva predmeta.

Nerešeni predmeti

- ✓ Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine ostalo je kao **nerešeno ukupno 49 predmeta**. Broj nerešenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 5 predmeta, u Apelacionim sudovima 8 predmeta, u Višim sudovima 23 predmeta, u Osnovnim sudovima 6 predmeta, u Upravnom sudu 7 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu i u Prekršajnim sudovima nema nerešenih predmeta.

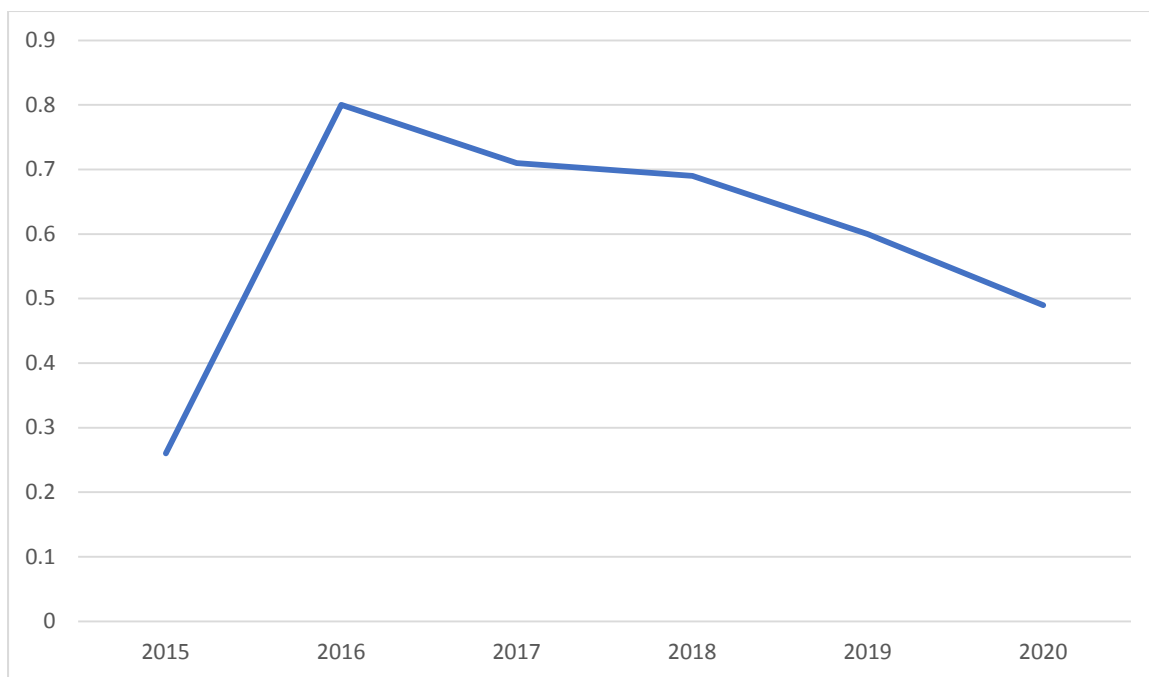
	2015-2020
Vrhovni kasacioni sud	5
Apelacioni sudovi	8
Viši sudovi	23
Osnovni sudovi	6
Upravni sud	7
Prekršajni	0

apelacioni sud	
Prekršajni sudovi	0
UKUPNO	49

Tabela prikazuje uporedni pregled kretanja broja nerešenih predmeta u svim sudovima u Republici Srbiji od 2015. do 2020. godine.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vrhovni kasacioni sud		4	6	5	8	5
Apelacioni sudovi	4	6	5	1	6	8
Viši sudovi	21	63	49	41	31	23
Osnovni sudovi	1	6	7	13	5	6
Upravni sud				4	7	7
Prekršajni apelacioni sud			2	0	1	0
Prekršajni sudovi		1	2	4	2	0
UKUPNO	26	80	71	68	60	49

Iz donjeg grafikona može se uočiti trend opadanja broja nerešenih predmeta, što se može tumačiti kao rezultat ujednačavanja sudske prakse.

Odnos primljenih, rešenih i nerešenih predmeta u svim sudovima u RS

- ✓ Prema podacima Vrhovnog kasacionog suda, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine primljeno je 891 predmeta u sporovima po osnovu Zakona o zaštiti uzbunjivača. U istom periodu rešeno je 842 predmeta dok se 49 predmeta vodilo kao nerešeni.

Period	2015-2020
Primljeno	891
Rešeno	842
Nerešeno	49

- ✓ **Ukupan broj rešenih predmeta**, u izveštajnom periodu, u svim sudovima u Republici Srbiji po osnovu Zakona o zaštiti uzbunjivača je **842**, a pojedinačan broj rešenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 37 predmeta, u Apelacionim sudovima 277 predmeta, u Višim sudovima 418 predmeta, u Osnovnim sudovima 42 predmeta, u Upravnom sudu

33 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu 16 predmeta i u Prekršajnim sudovima 19 predmeta.

- ✓ U periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine **primljeno je ukupno 891 predmeta**. Broj ukupno primljenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 42 predmeta, u Apelacionim sudovima 285 predmeta, u Višim sudovima 441 predmeta, u Osnovnim sudovima 48 predmeta, u Upravnom sudu 40 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu 16 predmeta i u Prekršajnim sudovima 19 predmeta.

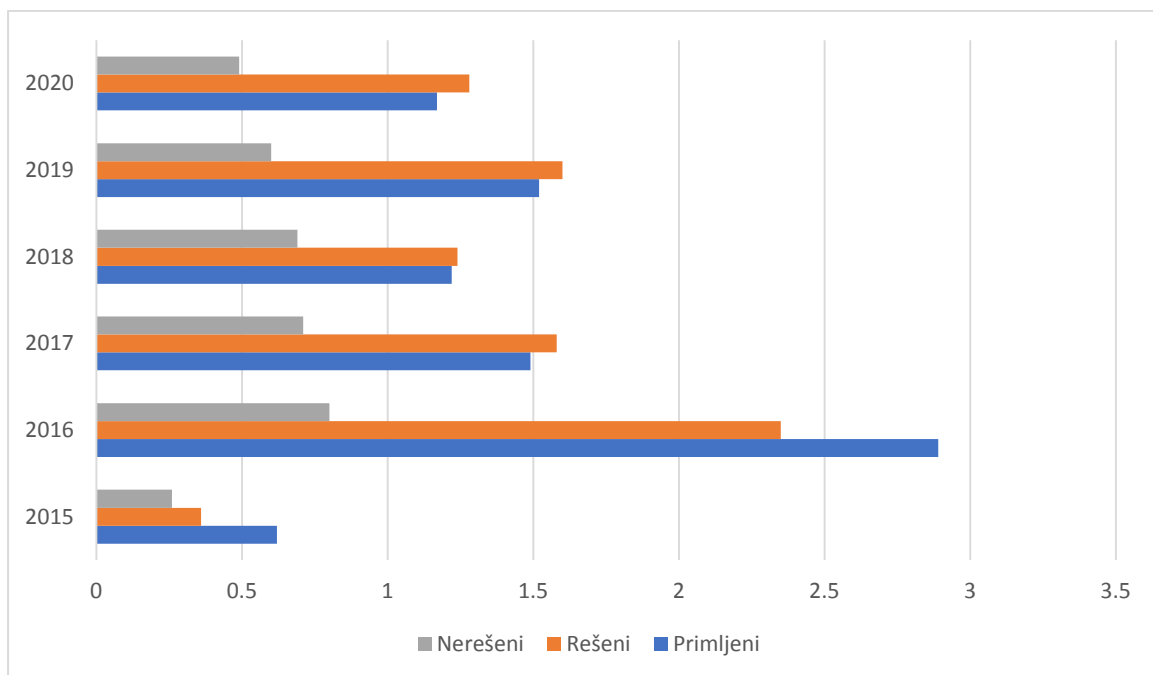
- ✓ U periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine ostalo je kao **neresheno ukupno 49 predmeta**. Broj nerešenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 5 predmeta, u Apelacionim sudovima 8 predmeta, u Višim sudovima 23 predmeta, u Osnovnim sudovima 6 predmeta, u Upravnom sudu 7 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu i u Prekršajnim sudovima nema nerešenih predmeta.

Pregled primljenih, rešenih i nerešenih predmeta u radu u svim sudovima RS za period od početka primene Zakona o uzbunjivačima do 31. decembra 2020. godine

Naziv suda	Primljeno	Rešeno	Nerešeno
Vrhovni kasacioni sud	42	37	5
Apelacioni sudovi	285	277	8
Viši sudovi	441	418	23
Osnovni sudovi	48	42	6
Upravni sud	40	33	7
Prekršajni apelacioni sud	16	16	0
Prekršajni sudovi	19	19	0
UKUPNO ZA SVE SUDOVE	891	842	49

- ✓ U poređenju po godinama, najveći rast broja priliva predmeta zabeležen je u 2016. godini, da bi nakon toga započeo trend smanjenja priliva predmeta, samim tim i smanjenja broja rešenih predmeta, dok je broj nerešenih predmeta ostao na približno istom nivou, odnosno u blagom padu. Tabela ispod prikazuje uporedni pregled kretanja ukupnog broja primljenih, rešenih i nerešenih predmeta u svim sudovima u Republici Srbiji.

Period	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primljeno	62	289	149	122	152	117
Rešeno	36	235	158	125	160	128
Nerešeno	26	80	71	68	60	49

Uporedni pregled primljenih, rešenih i nerešenih predmeta u radu u svim sudovima RS po kalendarskim godinama.

Period	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primljeno	62	289	149	122	152	117
Rešeno	36	235	158	125	160	128
Nerešeno	26	80	71	68	60	49

Odnos između broja ukupno rešenih predmeta, broja ožalbenih predmeta u odnosu na broj ukinutih odluka, iskazanih i ukupno i kroz meritorne odluke ukazuje na broj predmeta koji su u instancionom postupku po pravnom leku vraćeni nižestepenom sudu na ponovni postupak

Prikaz kvaliteta sudskih odluka po kalendarskim godinama

Godina	Broj razmatranih žalbi	Potvrđeno		Preinačeno		Ukinuto		Delimično preinačeno ili ukinuto		Procenat rešenih	Ukupan kvalitet
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%		
2015	1	1	100	0	0	0	0	0	0	61.02	100
2016	10	8	80	0	0	1	10.00	1	10.00	75.48	99.57
2017	24	19	79.17	0	0	5	20.83	0	0	69.00	96.84
2018	19	13	68.42	2	10.53	3	15.79	1	5.26	64.25	95.97
2019	20	17	85	0	0	3	15	0	0	74.63	98.04
2020	25	17	68	1	4	7	28	0	0	72,32	93,75

B. STATISTIKA O UNUTRAŠNJEM UZBUNJIVANJU U MINISTARSTVIMA

- ✓ Od momenta početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača do 31. decembra 2020. godine zabeleženo je **ukupno 172** slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

- ✓ U **2019.** godini zabeleženo je ukupno **40** slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja, dok je u **2020.** godini zabeleženo ukupno **25** slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja
- ✓ Najveći broj slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja dogodio se u 2018. godini, kada je bilo **ukupno 41** slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja.
- ✓ Najviše slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja od početka primene zakona registrovano je u Ministarstvu unutrašnjih poslova (ukupno **89** slučajeva) i Ministarstvu odbrane (ukupno **56** slučajeva) što zajedno čini izraženo u procentima **84, 30 %** od ukupnog broja zabeleženih slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

Ukupan broj slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja u ministarstvima, pregled po godinama:

2015	2016	2017	2018	2019	2020
5	35	26	41	40	25

Upravna statistika

- ✓ Broj sprovedenih inspeksijskih nadzora je povećan u odnosu na prethodni izveštajni period.

a. Upravni inspektorat je od početka primene zakona sproveo **ukupno 26** inspeksijskih nadzora. Najviše inspeksijskih nadzora sprovedeno je u 2017. godini – **6**. U 2019. godini sprovedeno je **3** nadzora a u 2020. godini **4** nadzora.

b. Inspektorat za rad je od početka primene zakona izvršio ukupno **45 935 integrisanih inspeksijskih nadzora**, i to: **10879** nadzora u 2016. godini, **10466** nadzora u 2017. godini,

12800 nadzora u 2018. godini, 7632 nadzora u 2019. godini i 4158 nadzora u 2020. godini.

- ✓ U okviru inspekcijskog nadzora sprovedenog od strane Upravnog inspektorata utvrđeno je kršenje propisa koje se odnosilo na donošenje opšteg akta o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja i njegovo isticanje na vidnom mestu, postupanje po informaciji u propisanom roku iz člana 15. st. 2 Zakona, obaveštavanje uzbunjivača o ishodu postupka u propisanom roku iz člana 15. st. 3 Zakona i pružanje obaveštenja o toku i radnjama preuzetim u postupku ili neomogućavanje uzbunjivaču da izvrši uvid u spise predmeta i prisustvuje radnjama u postupku u skladu sa članom 15. st. 4 Zakona.

- ✓ Inspektorat za rad je po službenoj dužnosti kontrolisao primenu odredaba 14. i 16. Zakona o zaštiti uzbunjivača, koje se odnose na pismeno obaveštavanje zaposlenih o pravima iz ovog zakona kao i obavezu poslodavca da donese opšti akt kojim se uređuje postupak uzbunjivanja. Od stupanja na snagu Zakona pokrenut je ukupno 41 postupak u vezi sa spoljašnjim uzbunjivanjem u smislu člana 18. stav 2 Zakona. Od tog broja, u 2019. godini pokrenuta su 2 postupka, a u 2020. godini 16 postupaka.

Ukupan broj inspekcijskih nadzora, pregled po godinama:

Organ državne uprave	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inspektorat za rad	/	10879	10466	12800	7632	4158
Upravni inspektorat	5	5	6	3	3	4

ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

SUDSKA STATISTIKA

- ✓ Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine primljeno je 891 predmeta u sporovima po osnovu Zakona o zaštiti uzbunjivača. U istom periodu rešeno je 842 predmeta dok se 49 predmeta vodilo kao nerešeni.

Period	2015-2020
Primljeno	891
Rešeno	842
Nerešeno	49

- ✓ Ukupan broj rešenih predmeta, u izveštajnom periodu, u svim sudovima u Republici Srbiji po osnovu Zakona o zaštiti uzbunjivača je 842, a pojedinačan broj rešenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 37 predmeta, u Apelacionim sudovima 278 predmeta, u Višim sudovima 418 predmeta, u Osnovnim sudovima 42 predmeta, u Upravnom sudu 33 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu 16 predmeta i u Prekršajnim sudovima 19 predmeta.
- ✓ Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine primljeno je ukupno 891 predmeta. Broj ukupno primljenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 42 predmeta, u Apelacionim sudovima 285 predmeta, u Višim sudovima 441 predmeta, u Osnovnim sudovima 48 predmeta, u Upravnom sudu 40 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu 16 predmeta i u Prekršajnim sudovima 19 predmeta.

- ✓ Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu od početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača zaključno sa 31.12.2020. godine ostalo je kao nerešeno ukupno 49 predmeta. Broj nerešenih predmeta po sudovima je sledeći: u Vrhovnom kasacionom sudu 5 predmeta, u Apelacionim sudovima 8 predmeta, u Višim sudovima 23 predmeta, u Osnovnim sudovima 6 predmeta, u Upravnom sudu 7 predmeta, u Prekršajnom Apelacionom sudu i Prekršajnim sudovima nema nerešenih predmeta.

Pregled primljenih, rešenih i nerešenih predmeta u radu u svim sudovima RS za period od početka primene Zakona o uzbunjivačima do 31. decembra 2020. godine.

Naziv suda	Primljeno	Rešeno	Nerešeno
Vrhovni kasacioni sud	42	37	5
Apelacioni sudovi	285	277	8
Viši sudovi	441	418	23
Osnovni sudovi	48	42	6
Upravni sud	40	33	7
Prekršajni apelacioni sud	16	16	0
Prekršajni sudovi	19	19	0
UKUPNO ZA SVE SUDOVE	891	842	49

- ✓ Kada se uporede podaci po godinama evidentno je da je nastavljen trend rasta smanjenja priliva predmeta, samim tim i smanjenja broja rešenih predmeta, s tim da je broj nerešenih predmeta u blagom padu, što se može uočiti u tabeli ispod.

Uporedni pregled primljenih, rešenih i nerešenih predmeta u radu u svim sudovima RS po kalendarskim godinama.

Period	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primljeno	62	289	149	122	152	117
Rešeno	36	235	158	124	160	128
Nerešeno	26	80	71	69	60	49

Odnos između broja ukupno rešenih predmeta, broja ožalbenih predmeta u odnosu na broj ukinutih odluka, iskazanih i ukupno i kroz meritorne odluke ukazuje na broj predmeta koji su u instancionom postupku po pravnom leku vraćeni nižestepenom sudu na ponovni postupak.

Prikaz kvaliteta sudskih odluka po kalendarskim godinama

Godina	Broj razmatranih žalbi	Potvrđeno		Preinačeno		Ukinuto		Delimično preinačeno ili ukinuto		Procenat rešenih	Ukupan kvalitet
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%		
2015	1	1	100	0	0	0	0	0	0	61.02	100
2016	10	8	80	0	0	1	10.00	1	10.00	75.48	99.57
2017	24	19	79.17	0	0	5	20.83	0	0	69.00	96.84
2018	19	13	68.42	2	10.53	3	15.79	1	5.26	64.25	95.97
2019	20	17	85	0	0	3	15	0	0	74.63	98.04
2020	25	17	68	1	4	7	28	0	0	72,32	93,75

STATISTIKA O POSTUPCIMA UNUTRAŠNJEG UZBUNJIVANJA U MINISTARSTVIMA

Prikupljanje podataka o unutrašnjem uzbunjivanju realizovano tako što su ministarstva popunila prethodno pripremljene upitnike (koji su korišćeni i za istraživanja iz 2015., 2016., 2017. i 2018. godine), a inspekciji rada i upravnoj inspekciji poslali su posebni upitnici s obzirom na njihovu nadležnost da vrše nadzor nad primenom Zakona o zaštiti uzbunjivača.

Sva ministarstva su ispunila zakonsku obavezu i donela pravilnike o unutrašnjem uzbunjivanju u zakonskom roku, izuzev jednog ministarstva koje je proceduru unutrašnjeg uzbunjivanja regulisalo Direktivom. S obzirom da se radi o jednokratnoj obavezi donošenja pravilnika, ovi rezultati nisu promenjeni ni nakon šest godina primene Zakona.

Sva ispitana ministarstva ispunila su zakonsku obavezu da odrede lice ovlašćeno da postupa u postupku povodom uzbunjivanja, kao i obavezu da obaveste zaposlene o pravima iz Zakona o zaštiti uzbunjivača. Kao i u prethodnom slučaju, ovi podaci su ostali nepromenjeni.

Od ispitanih ministarstava, od momenta početka primene Zakona o zaštiti uzbunjivača do 31. decembra 2020 godine zabeleženo je **ukupno 172 slučajeve unutrašnjeg uzbunjivanja**. Od tog broja, najviše slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja registrovano je u Ministarstvu unutrašnjih poslova (ukupno 89 slučajeva), Ministarstvu odbrane (ukupno 56 slučajeva) što zajedno čini izraženo u procentima 84, 30 % od ukupnog broja zabeleženih slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

Posmatrano pojedinačno po ministarstvima, stanje u pogledu unutrašnjeg uzbunjivanja je sledeće:

Ministarstvo spoljnih poslova: u 2015. godini nije bilo konkretnih postupaka u slučajevima unutrašnjeg uzbunjivanja; u 2016. godini su

bila dva (2) slučaja, u 2017. godini četiri (4) slučaja unutrašnjeg uzbunjivanja, a u 2018. godini dva (2) slučaja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova: u 2015. godini bilo je tri (3) slučaja unutrašnjeg uzbunjivanja; u 2016. godini bilo je jedanaest (11) slučajeva, u 2017. godini devet (9) slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja, u 2018. godini dvadeset i jedan (21) slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja, u 2019. godini trideset i jedan (31) slučaj i u 2020. godini četrnaest (14) slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija: u 2015. godini stigla je jedna (1) prijava od anonimnog uzbunjivača, koja je tretirana kao unutrašnje uzbunjivanje. U 2016. godini nije bilo slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja. U 2017. godini je bio jedan (1) slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja, a u 2018. godini bilo je deset (10) slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja. U 2019. i 2020. godini nije bilo slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture: 2015. godine bio je jedan (1) slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja; 2016. godine bio je jedan (1) slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja; u 2017. , 2018., 2019. i 2020. godini nije bilo slučajeva uzbunjivanja.

Ministarstvo zaštite životne sredine: jedan (1) slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja, u 2016. godini.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vovoprivrede: jedan (1) slučaj unutrašnjeg uzbunjivanja u 2016. godini.

Ministarstvo rudarstva i energetike: imalo je jedno (1) spoljašnje uzbunjivanje 13.11. 2015. godine. i jedno unutrašnje uzbunjivanje 2019. godine.

Ministarstvo odbrane: od stupanja Zakona na snagu 2015. godine do 31.12.2020. godine ukupno su primljene pedeset i šest (56) informacija u vezi sa unutrašnjim uzbunjivanjem (19 informacija u 2016. godini, 10 informacija u 2017. godini, 8 informacija u 2018. godini, 8 informacija u 2019. i 11 u 2020. godini).

Ministarstvo pravde: od stupanja Zakona na snagu 2015. godine bilo je dva (2) slučaja unutrašnjeg uzbunjivanja, u 2017. godini .

U Ministarstvu privrede, Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstvu za evropske integracije, Ministarstvu kulture i informisanja, Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstvu omladine i sporta, Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstvu finansija, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu za brigu o porodici i demografiju, Ministarstvu za brigu o selu, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog od stupanja na snagu Zakona o zaštiti uzbunjivača nije bilo slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

Trend rasta broja slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja

U 2018. i 2019. godini uočen je trend rasta broja slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja. U 2018. godini zabeležen je 41 slučaj, što je ujedno i najveći broj zabeleženih slučajeva od početka primene zakona, dok je u 2019. godini zabeleženo 40 slučajeva.

Korektivne mere

U pogledu korektivnih mera, sledeće mere su preduzete: izmena rešenja i odluka, utvrđivanje disciplinske odgovornosti, postupanje Sektora unutrašnje kontrole, raspoređivanje službenika na odgovarajuća radna mesta, obavljanje službenih razgovora, kontrola proizvoda, izdavanje preporuka o daljem postupanju, nalog za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, izmene pojedinih propisa, poništavanje pojedinih odluka, pokretanje disciplinskog postupka, ponavljanje postupka ocene sposobnosti. Mere su preduzete u cilju otklanjanja nepravilnosti i posledica štetne radnje u vezi sa unutrašnjim uzbunjivanjem, organizacione mere za poboljšanje rada, izmene normativnog okvira, priznavanje utvrđenih prava iz radno-pravnog odnosa, premeštaj na drugo radno mesto, korekcija neisplaćenih novčanih prinadležnosti.

U ministarstvima u kojima nije bilo slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja, prema prirodi stvari nije bilo ni potrebe za sprovođenjem korektivnih mera.

Procedure za zaštitu poverljivosti

Poverljivost zaštite uzbunjivača regulisana je u najvećem broju ministarstava regulisana Pravilnikom o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja. Dva ministarstva su postupak unutrašnjeg uzbunjivanja u okviru koga je regulisano pitanje zaštite poverljivosti uzbunjivača uredilo Direktivom o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja.

Jedno ministarstvo nema pravno formalno uspostavljenu proceduru za zaštitu poverljivosti uzbunjivača.

Broj ovlašćenih osoba za postupanje u vezi sa unutrašnjim uzbunjivanjem i radno vreme provedeno na tim poslovima

Jedna osoba je određena za postupanje u vezi sa unutrašnjim uzbunjivanjem u gotovo svim ministarstvima. U dva ministarstva su određene dve osobe, dok je u jednom ministarstvu 142 lica ovlašćeno za postupanje povodom informacije o unutrašnjem uzbunjivanju.

Radno vreme provedeno na poslovima u vezi sa unutrašnjim uzbunjivanjem, prema odgovorima na Upitnike za prikupljanje podataka o unutrašnjem uzbunjivanju varira od 5% utrošenog radnog vremena na mesečnom nivou, do 20-30% na nedeljnom nivou. U ministarstvima gde postoji veći broj slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja navedeno je ili da nije moguće napraviti tu vrstu procene ili da je utrošeno 20%-30% radnog vremena na nedeljnom nivou.

Ukupan broj slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja u ministarstvima, pregled po godinama:

2015	2016	2017	2018	2019	2020
5	35	26	41	40	25

Unutrašnje uzbunjivanje u ministarstvima za period 2015-2020 godina

Organ državne uprave	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ministarstvo finansija	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo privrede	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	0	1	0	0	0	0
Ministarstvo zaštite životne sredine	0	1	0	0	0	0
Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture	1	1	0	0	0	0
Ministarstvo rudarstva i energetike	0	0	0	0	1	0
Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija	1	0	1	10	0	0
Ministarstvo pravde	0	0	2	0	0	0
Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave	0	0	0	0	0	0

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog	/	/	/	/	/	0
Ministarstvo unutrašnjih poslova	3	11	9	21	31	14
Ministarstvo odbrane	0	19	10	8	8	11
Ministarstvo spoljnih poslova	0	2	4	2	0	0
Ministarstvo za evropske integracije	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo zdravlja	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo omladine i sporta	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo kulture i informisanja	0	0	0	0	0	0
Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju	/	/	/	/	/	0
Ministarstvo za brigu o selu	/	/	/	/	/	0

Prikaz ministarstava sa najvećim brojem slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova	3	11	9	21	31	14
Ministarstvo odbrane	0	19	10	8	8	11
UKUPNO	3	30	19	29	39	25

Ukupan broj slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja u prikazanim ministarstvima iznosi procentualno izraženo 84,30% svih slučajeva unutrašnjeg uzbunjivanja.

UPRAVNA STATISTIKA

a. Upravni inspektorat je od početka primene zakona sproveo **ukupno 26** inspeksijskih nadzora. Najviše inspeksijskih nadzora sprovedeno je u 2017. godini – 6.

b. Inspektorat za rad je od početka primene zakona izvršio **ukupno 45 935 integrisanih inspeksijskih nadzora**, i to: 10879 nadzora u 2016. godini, 10466 nadzora u 2017. godini, 12800 nadzora u 2018. godini, 7632 nadzora u 2019. godini i 4158 nadzora u 2020. godini.

Broj sprovedenih inspeksijskih nadzora za period 2015 – 2020. godina

Organ državne uprave	2015	2016	2017	2018	2019	2020
-----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Inspektorat za rad	/	10879	10466	12800	7632	4158
Upravni inspektorat	5	5	6	3	3	4

a. Upravni inspektorat je od početka primene zakona sproveo ukupno 26 inspekcijskih nadzora, u svakoj posmatranoj godini približno isti broj nadzora: 5 nadzora u 2015. godini, 5 nadzora u 2016. godini, 6 nadzora u 2017. godini, 3 nadzora u 2018. godini, 3 nadzora u 2019. godini i 4 nadzora u 2020. godini.

Inspekcijski nadzor je pokrenut na osnovu inicijative organa ili pravnih ili fizičkih lica, kao i po zahtevu stranke.

U okviru inspekcijskog nadzora sprovedenog od strane Upravnog inspektorata utvrđeno je kršenje propisa koje se odnosilo na donošenje opšteg akta o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja i njegovo isticanje na vidnom mestu; postupanje po informaciji u propisanom roku iz člana 15. st. 2 Zakona; obaveštavanje uzbunjivača o ishodu postupka u propisanom roku iz člana 15. st. 3 Zakona i pružanje obaveštenja o toku i radnjama preuzetim u postupku ili neomogućavanje uzbunjivaču da izvrši uvid u spise predmeta i prisustvuje radnjama u postupku u skladu sa članom 15. st. 4 Zakona. Inspekcijski nadzor je bio pokrenut na osnovu inicijative organa ili pravnih ili fizičkih lica, odnosno po zahtevu stranke. Ishod nadzora je ukazivanje i predlaganje mera. Nije bilo zahteva za pokretanje prekršajnog postupka.

Planom nadzora Upravnog inspektorata za 2019. i 2020. godinu, nije bio predviđen redovan inspekcijski nadzor primene Zakona o zaštiti uzbunjivača, sproveden vanredan nadzor.

b. Inspektorat za rad je od početka primene zakona izvršio ukupno 45935 integrisanih inspekcijskih nadzora, i to: 10879 nadzora u 2016. godini, 10466 nadzora u 2017. godini, 12800 nadzora u 2018. godini, 7632 nadzora u 2019. godini i 4158 nadzora u 2020. godini.

Inspektorat za rad je po službenoj dužnosti kontrolisao primenu odredaba 14. i 16. Zakona o zaštiti uzbunjivača, koje se odnose na pismeno obaveštavanje zaposlenih o pravima iz ovog zakona kao i obavezu poslodavca da donese opšti akt kojim se uređuje postupak uzbunjivanja. Od stupanja na snagu Zakona pokrenut je ukupno 41 postupak u vezi sa spoljašnjim uzbunjivanjem u smislu člana 18. stav 2 Zakona. Od tog broja, u 2019. godini pokrenuta su 2 postupka, a u 2020. godini 16 postupaka.

Kao i prethodnih godina, i u periodu 2019-2020, inspekcijski nadzor je bio pokretan po službenoj dužnosti, kao i po zahtevu stranke – prijavi zaposlenih.

U postupcima pokrenutim na osnovu informacije (18 postupaka) u 2 slučaja dobijena informacija prosleđena je nadležnim organima (poreskoj upravi, upravnoj inspekciji) i nisu vršeni inspekcijski nadzori.

Izvršeno je 7 inspekcijskih nadzora. U 6 nadzora po zahtevu stranke – dobijenoj informaciji, nisu utvrđene povrede zakona, te nije bilo osnova za preduzimanje mera. U jednom postupku doneto je rešenje kojim je naloženo otklanjanje utvrđenih nepravilnosti (ponovno određivanje lica za prijem informacija i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem)

Podnet je jedan zahtev za pokretanje prekršajnog postupka.

Kontrola nije vršena u 9 slučajeva po zahtevu stranke – dobijenoj informaciji, jer nije predstavljala uzbunjivanje u smislu odredaba Zakona, iako su se stranke pozvale na isti. Stranke su obaveštene da u konkretnim slučajevima nema mesta primeni odredaba Zakona o zaštiti uzbunjivača već da će se nadzor vršiti u cilju kontrole primene odredaba Zakona o radu.

Vredi istaći i da je planom nadzora Inspektorata za rad za 2019. i 2020. godinu, koji je objavljen na sajtu resornog ministarstva, predviđen (pored kontrole primene propisa iz oblasti radnih odnosa i bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca) redovan inspekcijski nadzor primene Zakona o zaštiti uzbunjivača. U skladu sa projektovanim radnim ciljevima za 2019. i 2020. godinu, planirano je da svaki inspektor rada izvrši najmanje 40 integrisanih inspekcijskih nadzora.

SPOLJAŠNJE UZBUNJIVANJE

S obzirom na činjenicu da ne postoji zakonska obaveza za ministarstva da vode evidenciju spoljašnjeg uzbunjivanja, u ministarstvima postoje različite prakse evidentiranja. Tako, u pojedinim ministarstvima se vodi evidencija o spoljašnjem uzbunjivanju, a u pojedinim se to ne čini. Ovakva neujednačenost ima za posledicu da nije moguće napraviti relevantnu statistiku spoljašnjeg uzbunjivanja čiji predmet se odnosi na ministarstva.

Analiza obavljenih intervjua sa ovlašćenim licima o iskustvima primene zakona u postupcima unutrašnjeg uzbunjivanja, koji su vođeni u maju 2018. godine, navodi na zaključak da je neophodno na jedinstven način urediti način evidentiranja spoljašnjeg uzbunjivanja (pojedini ispitanici nisu imali slučajeve spoljašnjeg uzbunjivanja, ali navode da bi u svakom slučaju vodili i evidenciju o spoljašnjem uzbunjivanju, iako nisu obavezni prema zakonu. Međutim, na drugom mestu navodi se i da ne bi vodili takvu evidenciju iz tehničkih razloga, budući da je to nemoguće – svaka pritužba na rad bi morala u tom slučaju da se vodi kao spoljašnje uzbunjivanje. Sa druge strane, u organu koji beleži samo slučajeve spoljašnjeg uzbunjivanja se uredno vodi evidencija).

Zakon o zaštiti uzbunjivača ne uređuje postupanje nadležnih organa kod spoljašnjeg uzbunjivanja, već je ono uređeno zakonom koji propisuje ovlašćenja nadležnog organa. Faktički se spoljašnje uzbunjivanje i prijava lica koja sebe nije nazvala uzbunjivačem ne razlikuju, jer je postupanje inspekcije ili drugog nadležnog organa u oba slučaja isto. Međutim, s obzirom na specifičnost činjenice da je neko lice sebe okarakterisalo kao uzbunjivača, to iziskuje dobru praksu posebnog evidentiranja takvih prijava, u prvom redu zbog procene efekata primene Zakona o zaštiti uzbunjivača.